

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 373/09-41

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. februára 2010 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť M. C., V., zastúpenej advokátom Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/97 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/97 porušené bolo.
2. M. C. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Galanta povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Galanta je povinný uhradiť M. C. trovy konania v sume 245,70 € (slovom dvestoštyridsaťpäť eur a sedemdesiat centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. M. B., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 373/09-21 z 12. novembra 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť M. C. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/97 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04.

V podstatnej časti sťažnosti sťažovateľka uviedla, že sa ona, resp. jej právny predchodca, domáhala peňažnej náhrady za to, že ďalší spoluvlastník užíval nehnuteľnosť nad rozsah svojho spoluvlastníckeho podielu, pričom súdna prax zásadne žalujúcemu spoluvlastníkovi z tohto dôvodu priznávala nárok na peňažnú náhradu (podľa sťažovateľky je pritom irelevantné, či z titulu bezdôvodného obohatenia alebo na základe iného ustanovenia). Vec do podania ústavnej sťažnosti nebola právoplatne skončená, hoci od podania žaloby uplynulo už 12 rokov.

Vec, ktorá je predmetom napadnutého konania, podľa sťažovateľky nemôže byť považovaná za zložitú. Aplikácia ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov nemôže súdom spôsobovať osobitné ťažkosti, resp. také

ťažkosti, ktoré by odôvodňovali také dlhé trvanie konania. Právna podstata veci bola totiž (osobitne zo strany odvolacieho súdu) ustálená a právne riešenie sa opieralo o ustálenú súdnu prax.

Sťažovateľka, resp. je právny predchodca, neprispela k dĺžke konania takým spôsobom, ktorý by mu mohol byť vytýkaný, resp. za ktorý by mohla znášať zodpovednosť za zbytočné priťahy v konaní. Samotnú skutočnosť, že sťažovateľka úspešne uplatňovala opravné prostriedky, nemožno kvalifikovať v jej neprospech, pretože realizovala len právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka poukázala na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 41/97, podľa ktorého zodpovednosť na predĺženie konania v dôsledku uplatnenia práva nemôže znášať oprávnená osoba.

Podľa presvedčenia sťažovateľky bol to naopak okresný súd, ktorý konal liknavo, neefektívne a do podania ústavnej sťažnosti nedokázal zvládnuť nenáročnú vec, čo podpredsedníčka okresného súdu aj čiastočne priznala.

Sťažovateľka vyčíta okresnému súdu, že vo veci vydal tri rozsudky, ktoré opakovane trpeli takými triviálnymi a hrubými vadami, že museli byť vždy zrušené a vrátené na ďalšie konanie. Sťažovateľka ďalej uviedla, že „Okresný súd Galanta v podstate ignoroval obsah rozhodnutí odvolacieho súdu, postupoval svojvoľne a dĺžku konania je potrebné pričítať predovšetkým jeho postupu resp. nekonaniu. Okresný súd GALANTA nebol v danom prípade zaťažovaný žiadnym náročným alebo rozsiahlym dokazovaním alebo riešením komplikovaných procesných alebo hmotnoprávných otázok, a k trojnásobnému zrušeniu jeho rozsudkov došlo v dôsledku nerešpektovania právneho názoru odvolacieho súdu alebo v dôsledku iných triviálnych chýb. V postupe súdu sa opätovne vyskytli tak obdobia nečinnosti resp. neefektívnej činnosti.

Poukazujeme na právny názor Ústavného súdu SR, podľa ktorého účastník súdneho konania má právo dôvodne očakávať, že súd jeho vec správne posúdi a nepôjde cestou omylov (sp. zn. I. ÚS 89/1999) a na právny názor Ústavného súdu SR, podľa ktorého aj nesprávna činnosť štátneho orgánu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR (sp. zn. II. ÚS 33/1999).

Obdobia nečinnosti sa vyskytli aj v konaní pred odvolacím súdom. Po vydaní v poradí prvého rozsudku súdu prvého stupňa bol spis predložený odvolaciemu súdu dňa

03.12.2001, ale ten vo veci rozhodol až 12.07.2002. Po vydaní v poradí druhého rozsudku súdu prvého stupňa bol spis predložený odvolaciemu súdu dňa 24.11.2003, ale ten vo veci rozhodol až po viac ako roku dňa 19.01.2005.“

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 12 500 € sťažovateľka odôvodnila tým, že zoči-voči orgánom, ktoré majú chrániť práva občanov, sa cíti bezmocne, stratila vieru v právny štát a v schopnosť súdu súdny spor vôbec správne rozhodnúť.

Sťažovateľka súčasne uviedla, že v danom prípade je potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že súdy spôsobili prietahy v konaní ignorovaním právneho názoru odvolacieho súdu a z odborného hľadiska absolútne nedbanlivým prístupom k veci, ktorý v podstate likviduje dôveru občanov v spravodlivé rozhodovanie a súdy ako také.

Sťažovateľka napokon navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Okresný súd GALANTA v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/1997 porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

2. Sťažovateľovi sa priznáva peňažná suma vo výške 10.000,- € ako primerané finančné zadosťučinenie za prietahy v konaní sp. zn. 11 C 104/1997, ktoré je Okresný súd GALANTA povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v TRNAVE v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04 porušil právo sťažovateľa, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.

4. Sťažovateľovi sa priznáva peňažná suma vo výške 2.500,- € ako primerané finančné zadosťučinenie za prietahy v konaní sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04, ktoré je Krajský súd v TRNAVE povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov konania.“

2. Na výzvu ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadrili predsedníčka okresného súdu, ako aj predsedníčka krajského súdu.

2.1 V podaní doručenom ústavnému súdu 22. decembra 2009 predsedníčka okresného súdu okrem chronológie úkonov uviedla:

„Dĺžka trvania tohto konania je... 12 rokov. Je to skutočne dlhá doba, ktorá bola však zapríčinená predovšetkým tým, že žalobca nezaplatil súdny poplatok za podaný návrh a okrem toho jeho návrh nebol kvalifikovane podaný. V priebehu konania zomrel žalobca, aj žalovaný, z ktorého dôvodu, konanie muselo byť prerušené do právoplatného skončenia dedičského konania po nebohom žalovanom. Je potrebné uviesť, že mnohé pojednávania boli zmarené z dôvodu neúčasti pôvodne žalovaného a jeho právneho zástupcu.

Tieto skutočnosti mali vplyv na dĺžku doby konania vo veci.“

2.2 Vo svojom vyjadrení z 11. januára 2010 predsedníčka krajského súdu uviedla:

„Sťažnosť sťažovateľky nepovažujem za dôvodnú. ...

Vo veci bolo rozhodnuté v lehote cca. 5 mesiacov od nápadu veci a preto lehota 5 mesiacov na rozhodnutie odvolacieho súdu sa javí byť adekvátna a primeraná. ...

V rámci tejto prvej etapy konania na odvolacom Krajskom súde v Trnave podľa môjho názoru neodôvodnené prietahy nevznikli.

Vec vedená pod sp. zn. 10Co/1/2004:

Spis Okresného súdu Galanta 11C/104/1997 vo veci sporu účastníkov J. S., bytom V. proti odporcovi T. S., bytom S., o vydanie bezdôvodného obohatenia bol predložený tunajšiemu krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní účastníka dňa 2. 1. 2004, prostredníctvom elektronickej podateľne zapísaný do oddelenia 10 Co, bola mu pridelená spis. zn. 10Co/1/2004, sudca spravodajca JUDr. P. M. V čase predloženia tohto spisu Okresného súdu Galanta odvolaciemu súdu mal spis cca. 153 strán. ...

Po preštudovaní spisového materiálu, v tom čase obsahujúci cca 153 listov, bolo vo veci dňa 7. 12. 2004 vydané rozhodnutie tak, že rozsudok súdu prvého stupňa bol zrušený a vec sa vrátila súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Rozhodnutie bolo písomne vypracované a predložené kancelárii na opis 3. 1. 2005 a dňa 13. 1. 2005 bol spis odoslaný súdu prvého stupňa.

V danom prípade Krajský súd v Trnave uskutočnil všetky potrebné opatrenia na to, aby súd konal a vyniesol vo veci rozhodnutie, i keď konanie pred tunajším súdom trvalo cca. 11 mesiacov, bolo to spôsobené subjektívnymi a objektívnymi príčinami, ktoré boli v priebehu primeraného obdobia zistené a odstránené. ...

Vyjadrujeme názor, že v danej veci postupom Krajského súdu v Trnave nedošlo k porušeniu práva sťažovateľa na... prejednanie veci v primeranej lehote...“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil takýto priebeh a stav napadnutého konania na okresnom súde a krajskom súde:

Dňa 19. mája 1997 podal právny predchodca sťažovateľky – J. S. (ďalej len „žalobca“) na okresnom súde žalobný návrh, pôvodne „o zaplatenie 2 986, 50 Sk“ proti T. S. (ďalej len „žalovaný“ alebo „odporca“) v podstate z titulu náhrady za užívanie nehnuteľnosti. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 11 C 104/1997.

Dňa 17. októbra 1997 okresný súd vyzval žalobcu na upresnenie návrhu, pretože medzi inými „nie je zrejmé, za aké obdobie si uplatňuje nájomné“.

Dňa 3. novembra 1997 žalobca upresnil svoj žalobný návrh.

Dňa 16. februára 1998 súd vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 11. marca 1998 žalobca doručil súdu potvrdenie o svojich osobných, majetkových a zárobkových pomeroch pre účely oslobodenia od súdnych poplatkov.

Dňa 25. marca 1998 súd nariadil vo veci pojednávanie na 11. máj 1999.

Dňa 27. apríla 1999 žalovaný doručil súdu svoje vyjadrenie k žalobe.

Dňa 11. mája 1999 bolo pojednávanie odročené na 3. jún 1999, pretože sa nedostavil odporca a ani jeho právny zástupca, ktorí boli na ďalšie pojednávanie predvolaní pod hrozbou poriadkovej pokuty 2 000 Sk.

Dňa 3. júna 1999 bolo pojednávanie odročené na 17. jún 1999, pretože sa nedostavil odporca „z dôvodu práceneschopnosti“ s tým, že právny zástupca odporcu i odporca mali dokladovať svoju avizovanú práceneschopnosť.

Dňa 17. júna 1999 bolo pojednávanie odročené na 13. júl 1999, pretože sa „zo zdravotných dôvodov“ nedostavil odporca ani jeho právny zástupca „z dôvodu čerpania dovolenky“.

Dňa 4. augusta 1999 zákonná sudkyňa požiadala Nemocnicu G. – neurologické oddelenie, aby oznámila, či právnenému zástupcovi odporcu bránil jeho zdravotný stav zúčastniť sa pojednávania 3. júna 1999.

Dňa 25. augusta 1999 Nemocnica G. súdu oznámila, že právny zástupca odporcu sa mohol zúčastniť uvedeného pojednávania.

Dňa 16. septembra 1999 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 28. október 1999.

Dňa 28. októbra 1999 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. november 1999. Súd uložil právnenému zástupcovi odporcu poriadkovú pokutu.

Dňa 29. októbra 1999 okresný súd požiadal kataster nehnuteľností o zaslanie listu vlastníctva a taktiež požiadal realitnú kanceláriu o zaslanie informácie o obvyklom nájomnom.

Dňa 30. novembra 1999 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 1. február 2000 „z dôvodu nedoručenej správy od realitnej kancelárie“.

Dňa 1. februára 2000 bolo pojednávanie odročené na 4. apríl 2000, „z dôvodu neúčasti žalovaného a jeho právneho zástupcu“.

Dňa 4. apríla 2000 bolo pojednávanie odročené na 25. máj 2000, „z dôvodu neúčasti žalovaného a jeho právneho zástupcu“.

Dňa 25. mája 2000 bolo pojednávanie odročené na neurčito „z dôvodu neúčasti žalovaného a jeho právneho zástupcu“. Súd mal zisťovať, či právnenému zástupcovi odporcu skutočne kolidovali termíny pojednávania.

Dňa 15. júna 2000 súd vyzval žalobcu, aby doručil znalecký posudok, ktorý mal byť vypracovaný na účely iného konania.

Dňa 20. júla 2000 žalobca doručil súdu požadovaný znalecký posudok.

Dňa 13. novembra 2000 okresný súd opakovane vyzval realitnú kanceláriu na oznámenie obvyklého nájomného na účely napadnutého konania.

Dňa 4. decembra 2000 realitná kancelária oznámila súdu, že jeho žiadosti nedokáže vyhovieť bez ďalších podkladov.

Dňa 20. decembra 2000 žalobca doručil súdu návrh na zmenu petitu svojej žaloby.

Dňa 5. februára 2001 súd zaslal podklady realitnej kancelárii, ktorá mu následne oznámila výšku obvyklého nájomného.

Dňa 11. mája 2001 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 4. júl 2001.

Dňa 4. júla 2001 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, ktorým bolo upresnenému žalobnému návrhu v podstate vyhovené.

Dňa 26. marca 2001 podal odporca proti uvedenému rozsudku okresného súdu odvolanie.

Dňa 22. januára 2002 bol spis doručený krajskému súdu, pričom vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 8 Co 28/02.

Dňa 28. júna 2002 krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 12. júla 2002 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 5. decembra 2002 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 26. marec 2003.

Dňa 26. marca 2003 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Dňa 8. marca 2003 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 9. jún 2003.

Dňa 9. júna 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 8. september 2003 „za účelom doplnenia dokazovania“.

Dňa 8. septembra 2003 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, pričom žalobnému návrhu bolo v podstate vyhovené.

Dňa 21. novembra 2003 podal odporca proti uvedenému rozsudku okresného súdu odvolanie.

Dňa 2. januára 2004 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní odporcu, pričom bol zaevidovaný pod sp. zn. 10 Co 1/04.

Dňa 7. decembra 2004 krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 19. januára 2005 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 27. decembra 2005 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 9. február 2006.

Dňa 9. februára 2006 bolo pojednávanie odročené na neurčito, pretože žalobca 20. marca 2005 zomrel. Pojednávanie bolo odročené pre účely predloženia dedičského rozhodnutia po neb. žalobcovi.

Dňa 10. februára 2006 sťažovateľka ako závetná dedička po žalobcovi doručila súdu osvedčenie o dedičstve.

Dňa 24. mája 2006 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 18. júl 2006.

Dňa 18. júla 2006 bolo pojednávanie odročené na neurčito, pretože *„odporca zomrel a dedičské konanie zatiaľ neprebehlo“*.

Dňa 2. apríla 2007 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 31. máj 2007.

Dňa 19. júla 2006 okresný súd uznesením č. k. 11 C 104/97-200 prerušil napadnuté konanie *„do právoplatného skončenia dedičskej veci po žalovanom“*. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť 27. júla 2006.

Dňa 21. marca 2007 bolo v spise zaznamenané: *„Spis predložiť sudcovi, dedičské konanie ukončené. Dedičmi po odporcovi sú Ing. D. S. a Ing. M. S.“*

Dňa 2. apríla 2007 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 31. máj 2007, ktoré bolo preročené na 28. jún 2007.

Dňa 28. júna 2007 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd vo vzťahu k odporcom pripustil zmenu návrhu a rozsudkom žalobný návrh zamietol.

Dňa 17. augusta 2007 sťažovateľka doručila odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 26. septembra 2007 bol spis predložený krajskému súdu a bol zaevidovaný pod sp. zn. 10 Co 158/07 a 10 Co 154/07.

Dňa 17. januára 2008 bol spis vrátený okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní, pretože v napadnutom rozsudku nebol uvedený výrok o trovách konania.

Dňa 11. februára 2008 okresný súd uznesením uložil navrhovateľke zaplatiť 15 120 Sk z titulu súdneho poplatku. V ten istý deň okresný súd opravným uznesením opravil svoj rozsudok z 28. júna 2007.

Dňa 5. marca 2008 sťažovateľka podala odvolanie proti uzneseniu súdu z 11. februára 2008.

Dňa 12. marca 2008 bol spis doručený krajskému súdu. Veci bola pridelená sp. zn. 10 Co 86/08 a sp. zn. 10 Co 71/08.

Dňa 10. júna 2008 krajský súd uznesením zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 30. júna 2008 krajský súd zmenil napadnuté uznesenie o súdnom poplatku tak, že sťažovateľka „je povinná zaplatiť súdny poplatok za odvolanie vo výške 4 320 Sk“.

Dňa 21. júla 2008 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 6. októbra 2008 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 7. november 2008.

Dňa 7. novembra 2008 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom okresný súd žalobný návrh sťažovateľky zamietol.

Dňa 7. januára 2009 sťažovateľka podala odvolanie proti uvedenému rozsudku okresného súdu.

Dňa 10. februára 2009 bol spis doručený krajskému súdu, aby rozhodol o odvolaní sťažovateľky. Vec bola zaevidovaná pod sp. zn. 10 Co 56/09.

Dňa 5. mája 2009 krajský súd vyhlásil rozsudok, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 3. júla 2009.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/97 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02) Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02 II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

A. Sťažovateľka sa domáhala predovšetkým vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 104/97.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitost' veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej zložitosti veci. V tejto súvislosti je sťažovateľovi možné prisvedčiť, že odvolací súd vo svojich zrušujúcich rozhodnutiach súdu prvého stupňa inštruktívne uviedol, aké ustanovenia a ktorých právnych predpisov sú v danom prípade aplikovateľné, z akých hľadísk sú aplikovateľné a aké skutočnosti má súd prvého stupňa z týchto hľadísk zisťovať. Ústavný súd však nepopiera, že rozhodovanie v okolnostiach danej veci vzhľadom na úmrtia účastníkov konania mohlo predstavovať určitý stupeň faktickej zložitosti veci. Neobyčajne zdĺhavý priebeh napadnutého konania však ústavný súd nemohol pripísať iba na vrub faktickej náročnosti prerokovávanej veci, ale aj opakovanej nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti súdu, tak ako to vyplynie z vyhodnotenia postupu okresného súdu v bode III/3 tohto nálezu.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky (a tiež jej právneho predchodcu) v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom. Dĺžka napadnutého konania teda nebola vyvolaná správaním sťažovateľky ani jej právnym predchodcom.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom krajského súdu v predmetnej veci a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania takmer 12 rokov (od 19. mája 1997 do 5. mája 2009) je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané, a to aj napriek tomu, že napadnuté konanie bolo asi deväť mesiacov prerušené a vec sa nachádzala viac ako dva roky na odvolacom súde, čo nemožno pripočítat' na ťarchu okresného súdu.

Okrem uvedeného ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v danej veci krátkodobo a bez akýchkoľvek dôvodov aj nečinný (napr. od 12. júla 2002 do 5. decembra 2002) a pri posudzovaní postupu súdu nebolo možné prehliadnuť, že okresný súd postupoval v napadnutom konaní neefektívne, napr. keď nariad'oval pojednávanie s viac ako jednoročným predstihom (25. marca 1998 na 11. máj 1999) a taktiež predkladal krajskému súdu nerelevantné odvolanie, ktoré muselo byť vrátené okresnému súdu bez rozhodnutia a tak došlo k priet'ahom minimálne od 26. septembra 2007 do 17. januára 2008, pričom

uvedené obdobia nečinnosti a neefektívnej činnosti rozhodne nadobudli charakter zbytočných prietáhov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy v kontexte dvanásť rokov trvania napadnutého konania. Všeobecný súd pritom vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň obrátila osoba so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení podľa § 53 Občianskeho súdneho poriadku) v danom prípade aj vo vzťahu napr. k odporcovi a jeho právnomu zástupcovi. Treba prisvedčiť sťažovateľke, že v okolnostiach danej veci k prietahom v napadnutom konaní došlo aj tým, že okresný súd opakovane nerešpektoval záväzné právne stanovisko odvolacieho súdu. Uvedená nečinnosť a neefektívna činnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože okresný súd opakovane nevykonával vo veci efektívne úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzala, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní došlo k prietahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním účastníkov konania, ale v dôsledku postupu súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Pretože napadnuté konanie bolo 3. júla 2009 právoplatne skončené, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka požadovala priznať vo vzťahu k okresnému súdu primerané finančné zadost'učinenie v sume 10 000 €, ktoré odôvodnila najmä tým, že zoči-voči orgánom, ktoré

majú chrániť práva občanov, sa cíti bezmocne, stratila vieru v právny štát a v schopnosť súdu súdny spor vôbec správne rozhodnúť.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťúčením pre s'ťažovateľku. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťúčinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na povahu veci (pôvodne „o zaplataenie 2 986, 50 Sk“), na skutočnosť, že právna istota skončením veci už bola nastolená, ako i na ostatné okolnosti zisteného porušenia práv s'ťažovateľky považuje za primerané v sume 2 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťúčinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

S'ťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia 7. februára 2009 a podanie s'ťažnosti z 28. apríla 2009). Za dva úkony vykonané v roku 2009 patrí odmena v sume dvakrát po 115,90 € a dvakrát režijný paušál po 6,95 €, preto trovy právneho zastúpenia pre s'ťažovateľku predstavujú sumu 245,70 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

B. Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v konaniach vedených na krajskom súde pod sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04.

Ústavný súd po zapožičaní súvisiaceho spisu zistil, že konanie vedené na krajskom súde pod sp. zn. 8 Co 28/02 bolo skončené uznesením z 28. júna 2002 a konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 10 Co 1/04 bolo skončené uznesením zo 7. decembra 2004.

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd tiež rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty pre včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy vo vzťahu k označeným konaniam krajského súdu začala v okolnostiach danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovateľka „dozvedela“ o zbytočných prietáhoch, teda o „inom zásahu“ krajského súdu konkrétne v konaniach sp. zn. 8 Co 28/02 a sp. zn. 10 Co 1/04. Keďže napadnuté konania krajského súdu sa skončili v roku 2002 a v roku 2004, sťažovateľka (resp. jej právny predchodca) sa o namietaných zbytočných prietáhoch mohla dozvedieť najneskôr v deň doručenia týchto rozhodnutí. Pretože predmetná sťažnosť bola podaná na ústavnom súde v čase (30. apríla 2009), keď už dávno uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti.

Z uvedených dôvodov sťažnosti v tejto časti pre oneskorenosť nebolo možné vyhovieť (bod 4 výroku nálezu).

7. Vzhľadom na ustanovenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2010